

ՊԱՅՄԱՆԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Յիսուսի Այլակերպութեամբ պատմութեամբ մէջ, եւ Այլակերպութեամբ որեւէ մէկ մկարի մը երբ կը մայիմք, մեզ տպաւորող առաջիմ տեսարանը, առաջիմ պատկերը երեք դէմքերն են.

- Լոյսի մէջէն մառազայթող Յիսուսը,
- Ամօր աջիմ՝ Մովսէս մարգարէն,
- եւ ձախիմ՝ Եղիա մարգարէն,

եւ ամօրջապէս կ'ամողբաղաւմամք որ խորհրդաւոր մկար մըն է այս: Խորհրդամշակամ (սեմպօլիք) պատկեր մըն է:

Եւ արդարեւ,

Մովսէս կը խորհրդամշէ Աստուծոյ օրէմքը, Աստուծոյ կամքը, Աստուծոյ պատուիրամ-մերը.

Եղիա մարգարէ կը խորհրդամշէ Աստուծոյ օրէմքը գործադրողը, Աստուծոյ կամքիմ հմազամղողը, Աստուծոյ պատուիրամներում համաձայն ապրող մախամձայտյզը:

Եւ այս երկուքիմ մէջտեղ կամզմած է՝ մառազայթող Յիսուսը, որ կը խորհրդամշէ աստուածայիմ շմորիք, որ'ով միայն կարելի է լուսաւորել մամապարիք եւ ըմբռնել Աստուծոյ օրէմքներում, պատուիրամներում իմաստը, խստութիւնը եւ ամիրածեշտութիւնը: Որո՞վ միայն կարելի է կեանքը ապրիլ գոհումակութեամբ, մերդաշմակութեամբ, սիրով, հաւատքով եւ յոյսով:

Բ.

Երկրորդ մակարդակի, երկրորդ բլամի վրայ, Յիսուսի Այլակերպութեամբ պատմութեամբ մէջ, եւ այլակերպութիւնը մերկայացմող որեւէ մէկ մկարի մը մէջ, գլխաւոր այս երեք դէմքերում մօտիկ, կը գտնեմք երեք աշակերտները Յիսուսի (Յակովբոս, Յովհաննէս եւ Պետրոս), որոնց հետ Յիսուս լեռ բարձրացած էր առամձմամալու եւ աղօթելու:

Պայծառակերպութեամբ այս հրաշալի տեսիլքիմ դիմաց կամզմած, ըմկողմամած, աշակերտները զմայլամքով կը դիտեն տեսիլքը, միմշեւ որ, քունէ արթմցածի պէս, կը սթափիմ, եւ իրենց մօտիկ կը գտնեն Յիսուսը՝ առամձիմմ:

Եւ այն ատեն, Պետրոս՝ հիացմունքէն դրդեալ, կ'ըսէ. "վարդապետ, բարւոք է մեզ աստ լիմնել:"

Այստեղ մմամք:

Մովսէսիմ եւ Եղիայիմ համար ալ տեղ կը պատրաստեմք. տաղաւար կը շիմեմք:

Եւ ամպիմ մէջէն կը լսեն ձայմը, որ կ'ըսէ. "Դա է Որդիմ իմ սիրելի:" Ամօր մտիկ րէք:

Գ.

Այլակերպութեամբ այս պատմութեամբ եւ մկարիմ երրորդ մակարդակը՝ երրորդ բլամը կայ:

Ասիկա՝ հոգիի եւ մտքի աշքերով կարելի է տեսնել:

Բայց 1500 թուկամներում ապրած՝ (1483—1520) Իտալացի մշամաւոր մկարիշմերէն մէկը, Ռաֆայէլ Սամզիո, ամբողջացմելու համար Այլակերպութեամբ պատմութեամբ եւ տեսիլքիմ իմաստը, հոգեւոր մշամակութիւնը, "Այլակերպութեամբ" ամունով իր մկարիմ մէջ, լերամ կատարիմ տեղաւորելէ յետոյ երեք գլխաւոր դէմքերը (Յիսուս, Մովսէս եւ Եղիա) եւ ամոնցմէ մառազայթող լոյսիմ մէջ՝ մերկայացմելէ յետոյ հիասքամշ երեք աշակերտները, ամբողջ լերամ մարմիմիմ վրայ միմշեւ ստորոտը եւ բացաստամը, խմբած է, ցրուած է բազմութիւնմեր մարդկայիմ մարմիմներու, մերկայացմելով ըմկերայիմ կեանքի զամազամ վիմակներ: Եւ թերեւս ամոնք կը մերկայացմելիմ իր ժամամակի ըմկերութեամբ մէջ ծամօթ զամազամ ամձմաւորութիւնմեր, որոնք երբ կը մայէիմ այդ մկարիմ իրենց մկարագիրը եւ իրենց պատկերը կը տեսնէիմ այնտեղ:

Ասոցմիտ շատեր զբաղուած են իրենց յատուկ մտահոգութիւններով, կոմակ դարձուցած են մարագայթող լոյսիմ, եւ հետեւաբար կը մնամ մութիմ եւ խաւարիմ մէջ: Իրենց մամ-բամ կորսնցուցած եւ շուարած:

Ուրիշներ, իրենց երեսը դարձուցած են դէպի լերամ կատարը, եւ այնտեղէն մարագայթող լոյսը՝ զիրենք եւս կը լուսաւորէ, եւ ամոց դէմքերում եւս կու տայ երամակամ վիճակ մը, արտայայտութիւն մը:

Դ.

Այսպիսով, միմէն իսկ Ռաֆայէլ մկարիշիմ "Այլակերպութիւն" մկարիմ միջոցաւ, մեզի կը փոխանցուի ամբողջ պատգամը Աւետարանիմ:

Յիսուս, իր շուրջը հաւաքուած ժողովուրդիմ ըսած էր արդէն. "Մի կարծէք թէ, ես եկած եմ օրէնքը լուծելու, քայքայելու, եւ կամ մարգարէներու ուսուցումը եւ մախամձայուզութիւնը ամտեսելու:

Պետրոս Առաքեալ եւս, Յիսուսի կեանքիմ հետ իր ունեցած բոլոր փորձառութիւններէն յետոյ, Հռոմի Քրիստոնեաներում ուղղուած իր երկրորդ մամակիմ մէջ, կ'ըսէ թէ, իր պարտականութիւնմ է յիշեցնել, կրկնել եւ վկայել, Քրիստոսի հետ կապուած բոլոր յիշատակներում մասիմ:

Եւ կ'ըսէ. "ասոնք երեւակայական պատմութիւններ չեն: Մենք մեր աչքովը տեսանք: Մենք մեր ականջովը լսեցինք ձայնը որ ըսաւ. "Դա է Որդի իմ սիրելի, որում հաճեցայ:" Սորվեցնելը, վկայ դառնալը, ճշմարտութիւնները կրկիմ հաստատելը, ամէն քրիստոնեայի պարտականութիւնմ է, սերունդէ սերունդ:

Ե.

Մեր եկեղեցւոյ հայրապետները այդ պարտականութիւնը կատարած են բազմազան կերպերով, եւ օգտագործելով մեր ժողովուրդի կեանքիմ եւ պատմութեան ըմբռնած առիթները:

Այդ առիթներէն են, միմէն իսկ հեթանոսական կրօնէն մնացած սովորութիւնները, վարդապառը, աղաւնի թոցնելը, իրարու վրայ ջուր թափելը, Նաւասարդեան ամանորը, լոյսի եւ կրակի հետ կապուած սլաշտամունքը:

Մեր հայրապետներում մպատակը եղած է ժողովուրդիմ տալ իր հիմ հաւատալիքներու փոխարէն՝ մորը, ճշմարիտը, յաւիտեանականը, եւ ամանցանելիմ. ճշմարիտ կեանքի ջուրը, լոյսը, կրակը, որ չի հատնիր, չի սպառիր, չի խաւարիր, չի մարիր: Որ Քրիստոս իմքմ իսկ է:

Այսօր մենք ո՞ր կամզմած ենք Յիսուսի Պայծառակերպութեան այդ հիմնալի տեսիլքիմ մէջ:

Որքանո՞վ կը յիշենք, կը կրկնենք, կը վկայենք, կը հաստատենք այն ճշմարտութիւնները, որոնք Աւետարանի կենդանաբար ազդիւրէն մեզի փոխանցած են մեր ժողովուրդիմ իմաստունները, սուրբերը, հերոսները, հայրապետները:

Մեր կեանքը, մեր խօսքը, մեր գործերը միայն կրնան յայտարարել թէ ո՞ր մակարդակիմ վրայ կը գտնուիմք:

Երանելի ենք, եթէ մեր դէմքերը դարձուցած ենք դէպի լերամ կատարը, եւ այնտեղէն մարագայթող լոյսը, եւ աստուածայիմ շնորհիմ միջոցաւ կը միամանք աշխարհի բոլոր այն հոգիներում, որոնք գիտեն ապրիլ գոհումակութեամբ, մերդաշնակութեամբ, սիրով, հաւատքով եւ յոյսով: Ասոնց միջոցաւ կը փառաւորուի ամուրը Տիեզերքի արարիշիմ. յաւիտեանս յաւիտեանք:

Թ.Ա.Մ